

Metodiskais materiāls interešu izglītībā

Interešu izglītības joma, apakšjoma	Mūzika, instrumentālais ansamblis.
Metodiskā materiāla nosaukums	Vienmērīga tempa noturēšana ansambla spēlē.
Metodiskā materiāla forma (izvēlēties atbilstošo pasvītrojot)	<ul style="list-style-type: none">- nodarbību apraksts/piemērs (t.sk. treniņstunda, rotaļnodarbība, ekskursija, pārgājiens, āra nodarbības apraksts);- dažādu mācību metožu apraksts (t.sk. neformālās izglītības metodes);- prezentācija;- izglītojoša/-s spēles;- uzdevumi, testi, darba lapas, izglītojoši video, audio, animācijas, īsfilmas, publikācijas, infografikas, rokasgrāmatas, aktīvo paužu apraksti, dažādi citi interaktīvi mācību līdzekļi un metodisko materiālu formas;- Cits (norādīt izvēlēto formu): _____
Pedagoga vārds, uzvārds	Gunita Konute
Mērķauditorija (izvēlēties atbilstošo pasvītrojot)	<ul style="list-style-type: none">- <u>Skolēni</u>;- <u>Pedagogi</u>;- Vecāki;- Cits (norādīt izvēlēto mērķauditoriju): _____
Vecumposms, klašu grupa	2.-3. klase.
Metodiskā materiāla sasniedzamais rezultāts	Skolēns spēj noturēt vienmērīgu tempu individuāli un kopīgā muzicēšanā, izmantojot vienkāršus ritma piemērus.
Metodiskā materiāla apraksts, saturs	Nodarbībā skolēni attīsta vienmērīga mūzikas tempa izjūtu un prasmi to noturēt, muzicējot ar ritma instrumentiem – džambām vai ritma kociņiem (ja nav pieejamas džambas). Nodarbībā uzsvars tiek likts uz kopīga pulsa sajūtu, klausīšanos un savstarpēju sadarbību ansablī. Skolēni, izmantojot vienkāršus ritma elementus – ceturtdaļritmu (TĀ) un astotdaļritmu (TI-TI) praktiski vingrinās uzturēt stabilu tempu gan individuāli, gan grupā. Stundas gaitā tiek izmantoti

dažādi ritma vingrinājumi, kustību elementi un spēles formāta uzdevumi, kas palīdz bērniem attīstīt ritma izjūtu un spēju pielāgot savu spēli kopīgam skanējumam.

Īpaši tiek pievērsta uzmanība:

- 1) tempa noturēšanai ritma spēlēšanas laikā;
- 2) spēlēšanai vienlaicīgi ar citiem;
- 3) spējai turpināt ritmu vienmērīgā tempā bez skolotāja atbalsta.

Nodarbības gaita.

1. Iesildīšanās un vienmērīga pulsa izjūtas stiprināšana.

- ***Uzdevums “Sirdspuksti” (2 min.)***

Sasniedzamais rezultāts (SR): Mainoties kustībām prot noturēt vienmērīgu tempu.

Skolotājs uz džambas uzsit vienmērīgu tempu (piemēram, 80 sitieni minūtē). Var mainīt skaņas augstumus uz džambas – zema (bass), vidēja (tone), augsta (slap) skaņa. Skolēni līdzī dotajam tempam:

- 1) sit plaukstas 4x8 reizes;
- 2) ceļas kājās un soļo 4x8 reizes;
- 3) apsēžas un klapē uz kājām 4x8 reizes.

Kustības mainās, bet temps nemainās.

- ***Uzdevums “Tieši laikā!” (4 min.)***

SR: noturēt tempu bez paātrināšanās, ieklausoties “metronomā”.

Uzdevumā tiek izmantota telefona aplikācija *Metronoms* bez skaņas, kurā uz katru sitienu lec bumbiņa. Var arī palaist internetā metronomu uz sienas ekrāna, datora, planšetes, kurā redz kustību, bet ir nogriezta skaņa.

- 1) Viens skolēns kļūst par grupas “metronomu”. Skolēns apgriežas ar muguru pret pārējiem dalībniekiem, un, skatoties metronomā sit vienmērīgu pulsus uz džambas basa skaņas (Bass).
- 2) Pārējie skolēni ieklausās un klapē līdzī.
- 3) Pēc 30 sekundēm kāds cits skolēns ieņem grupas “metronoma” vietu, mainot skaņas augstumu uz džambas pēc izvēles.

4) Pārējie skolēni sadzird doto džambas skaņas augstumu un tempu, un klapē līdzī.

2. Ritma vingrinājumi ar pamata ritma elementiem (TĀ, TI-TI).

- **Uzdevums “Klausies un pievienojies!” (6 min.)**

SR: Prot ieklausīties citu spēlē un kontrolēt spēlēšanas jaudu jeb skaļumu.

Uzdevumā tiek dots ritms, kuru izspēlēt uz džambas:

*B B – T T – S S – FL
ti ti - ti ti - ti ti – tā

*B: *bass* (zemā skaņa) - sitiens džambas centrā, rokas pirksti kopā sakļauti.

T: *tone* (vidējā skaņa) – sitiens pa džambas malu, rokas pirksti kopā sakļauti, īkšķis pieklāvēs pie džambas malas.

S: *slap* (augstā skaņa) – sitiens pa džambas malu, rokas pirksti atvērti.

FL: *flam* (2 viena pēc otras skanošas augstās skaņas) – ar abām rokām, atverot pirkstus vaļā, sitiens ar atsitenu pret džambas malu. Viena roka pussekundi ātrāk uzsit, nekā otra.

- 1) Skolotājs sāk spēlēt augstāk doto ritmu.
- 2) Skolēni pievienojas viens pēc otra, ja iepriekšējais spēj tikt galā ar ritmu un tempu.
- 3) Visi spēlē kopā.

Pirmajā reizē – izmēģinājums, bet otrajā reizē, ja kāds spēlē ritmu par ātru vai par lēnu, visi apstājas un sāk no jauna.

3. Tempa noturēšanas uzdevumi individuāli un grupās.

- **Uzdevums. “Tempa mednieki” (7 min.)**

SR: Sajūtot tempa maiņu grupā spēj noturēties iepriekš dotajā tempā.

Tiek dots ritms:

B B – S S – B – S.
ti ti – ti ti – tā – tā.

Temps: 70 sitieni minūtē.

- 1) Skolotāja iesāk spēlēt doto ritmu, skolēni klausās.
- 2) Skolotāja apzināti kādā brīdī paātrina vai palēnina tempu.
- 3) Skolēni paceļ labo roku, ja temps kļūva ātrāks. Skolēni paceļ kreiso roku, ja temps kļūva lēnāks.
- 4) Skolotāja dod iespēju kādam no skolēniem pēc atmiņas nospēlēt sākotnēji doto tempu.
- 5) Trīs reizes skolēni klausās un nosaka tempa izmaiņas.
- 6) Tad visi skolēni spēlē doto ritmu dotajā tempā.
- 7) Kādā brīdī skolotāja, spēlējot kopā ar skolēniem, sāk apzināti palēnināt vai paātrināt tempu. Skolēniem jācenšas noturēties pamata tempā. Šādi mēģina noturēties tempā trīs reizes jeb 3 spēlēšanas piegājienos.

4. Ansambļa spēle, vienlaicīgi spēlējot dažādus ritmus.

SR: Prot noturēties vienotā tempā spēlējot savu ritmu, vienlaicīgi citiem spēlējot kaut ko citu.

• Uzdevums. “Divas grupas” (5 min.)

- 1) Skolotāja sadala dalībniekus divās grupās. Vienas grupas dalībnieki sēž vienā līnijā, otras grupas dalībnieki sēž pretī otrā līnijā.
- 2) Viena grupa sit vienmērīgu pulsu. Nedrīkst sākt sist ātrāk vai lēnāk.
- 3) Otra grupa, klausoties dotajā tempā, spēlē vienkāršu ritmu:

B – S T – B – S

tā – ti ti – tā – tā

- 4) Abas grupas mainās lomām.

• Uzdevums. “Divi ritmi kopā” (10 min.)

SR: Prot saspēlēties ansamblī, ievērojot vienotu, nemainīgu tempu.

- 1) Skolotāja sadala dalībniekus divās grupās.
- 2) Katrai grupai iedots savs ritms.

1. Ritms: B B – S S – T T – S
ti ti - ti ti – ti ti – tā

2. Ritms: B – S T – B S - T
tā – ti ti – ti ti – tā

3) Vispirms abas grupas iemācās izspēlēt abus ritmus. Tad spēlē katra grupa sev iedalīto ritmu vienlaicīgi, ievērojot tempu.

4) Spēlēšanas laikā skolotāja ar ritma kociņiem vai bungu vāļītēm sit vienmērīgu tempu.

5) Skolēniem jābūt vērīgiem, jo skolotāja spēlēšanas laikā var mainīt tempu uz ātrāku vai lēnāku. Skolēniem laikus tas jāpamana un jāiekļaujas skolotājas dotajā jaunajā tempā.

6) Kādā brīdī skolotāja pārtrauc sist ar bungu vāļītēm tempu un vēro, vai skolēni paši spēj noturēt doto tempu.

5. Spēle.

• Uzdevums. “Pulkstenis” (4 min.)

SR: Spēj iekļauties kopējā tempā, patstāvīgi mainot roku kustības jeb skaņas uz džambas.

1) Skolēni sēž aplī. Katram ir džamba.

2) Skolotāja parāda trīs kustības uz džambas, kuras pēc kārtas jāspēlē:

1. *bass* sitiens ar abām rokām;

2. *tone tone* sitiens ar labo un kreiso roku;

3. *flam* sitiens ar abām rokām.

Kad nospēlēta trešā skaņa, viss turpinās no jauna uz riņķi.

3) Katram bērnam uz džambas jāuzsit viena skaņa. Katram nākošajam bērnam jāuzsit uz džambas nākamā pēc kārtas skaņa.

Piemēram, B-TT-FL x 8 un vairāk reizes, kamēr kāds iesit savu skaņu par ātru vai ar aizkavēšanos.

4) Skolotāja uzsāk spēli, vienā tempā sakot “tik, tik, tik, tik...”. Var arī sist vienā tempā ritma kociņus, saudzējot balsi. Skolotāja šajā brīdī veic metronoma funkciju.

	<p>5) Pēc skolotājas pirmā sitienu uz džambas ar basa skaņu pulksteņrādītāja virzienā, blakus sēdošais skolēns turpina sist uz džambas nākamo skaņu – <i>tone tone</i> tā, lai sitiens sakrīt ar skolotājas teikto “tik” – divas astotdaļritma skaņas uz vienu “tik”.</p> <p>6) Nākamais skolēns uz skolotājas nākamo “tik” uzsit uz džambas nākamo skaņu <i>flem</i>.</p> <p>7) Nākamais skolēns uz nākamo “tik” skaņu uzsit nākamo pēc kārtas skaņu uz džambas – <i>bass</i>.</p> <p>8) Tā turpinās spēle, kamēr kāds nepaspēj laikā uzsist skaņu vai arī sajauc pēc kārtas spēlējamās skaņas.</p> <p>9) Spēle apstājas un izstājas dalībnieks, kurš ir sajaucis pēc kārtas spēlējamās skaņas vai kurš nav iekļāvies vienotajā tempā.</p> <p>10) Spēle beidzas tad, kad sacenšas divi dalībnieki. Uzvar viens no viņiem, kurš nesajauc skaņu secību un turas dotajā tempā.</p> <p>Lai jautrāk būtu, spēles laikā tempu skolotājs var paātrināt. Pirms spēles var vienoties ar skolēniem, kas būs jādara tam dalībniekam, ja izstāsies (piemēram, jātaisa 20 pietupieni, 10 piepumpēšanās).</p> <p>6. Noslēguma refleksija par tempa noturēšanu un sadarbību grupā (2 min.).</p> <p>Skolotāja uzdod jautājumus skolēniem:</p> <p>Vai bija viegli vai grūti noturēt tempu, spēlējot grupā? Kāpēc, tavuprāt, bija grūti noturēties vienā tempā? Vai spēlējot grupā vai individuāli ir vieglāk noturēties tempā? Kādas darbības, tavuprāt, varētu palīdzēt Tev uzlabot prasmi noturēties tempā?</p>
<p>Nepieciešamie resursi (ja attiecas)</p>	<p>1) Džamba vai ritma kociņu pāris katram dalībniekam.</p> <p>2) Atskaņojams metronoms – telefona aplikācijā, datorā, planšetē.</p> <p>3) Iespēja sēdēt aplī, divās līnijās uz krēsliem.</p>

Atsauce uz izmantoto literatūru/digitālajiem resursiem (<i>ja attiecas</i>)	Pamatā personīga pieredze un radoši risinājumi tempa apguvei. Par džambas elementārajiem ritmiem: “Djembe drums for everyone”, A music education resource for whole-class teaching. Book 1., Lilia Iontceva , 2016.
Datums	22.03.2026